

PRAKSISOVERSIGT · STRAFFERET

Praksisoversigt over psykisk vold i nære relationer (straffeloven § 243)

Kriminalisering, gerningsindhold og strafudmåling efter straffelovens § 243

Version 1 Opdateret 6. jun. 2026 10 afgørelser · 2021-2024

[Læs online](#)

INTRODUKTION

[Straffelovens § 243](#) om psykisk vold blev indført ved **lov nr. 329 af 30. marts 2019** som den første selvstændige kriminalisering af psykisk vold i dansk strafferet. Bestemmelsen rammer gentagen groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd i nære relationer, der er egnet til utilbørligt at styre den forurettede, med en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 3 år. Praksis er fortsat under udvikling, men Højesteret har i december 2023 fastlagt, at straffen for en mellemting overtrædelse passende kan fastsættes til 6 måneders ubetinget fængsel, mens landsretterne i sammenstødssager med fysisk vold har udmålt straffe op til 10 måneder og derover.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Psykisk vold efter § 243 kræver husstandstilknytning: gerningsmanden skal tilhøre, være nært knyttet til eller tidligere have haft tilknytning til forurettedes husstand – rene venner, kolleger og naboer falder uden for bestemmelsen.
- 02** Adfærden skal være foretaget gentagne gange over en periode og i almindelighed kunne opfattes som et mønster – enkeltstående krænkelser er ikke tilstrækkelige, men ved meget alvorlige krænkelser kan få tilfælde være nok.
- 03** Det er en objektiv vurdering, om adfærden er egnet til utilbørligt at styre forurettede – det er ikke afgørende, at forurettede faktisk er blevet styret eller har lidt psykisk skade.
- 04** Straffen udmåles med afsæt i straffen for gentagne overtrædelser af § 244, stk. 1, og der bør som udgangspunkt ikke udmåles under 60 dages fængsel.
- 05** Højesteret har i december 2023 (SS-89/2023-HJR) fastsat 6 måneders ubetinget fængsel som passende for en mellemting sag med tre forurettede, herunder børn med funktionsnedsættelse.
- 06** Det er en skærpende omstændighed, hvis forurettede er et barn, har en funktionsnedsættelse, eller hvis et barn har overværet psykisk vold mod en nærtstående.

- 07** § 243 kan anvendes i sammenstød med §§ 244-246 (vold), § 260 (tvang), § 266 (trusler), § 264 d (videregivelse af billeder) og § 242 (stalking) – dog ikke i sammenstød med § 245, stk. 2, der absorberer § 243 som overbygning.
- 08** Negativ social kontrol er ved 2021-ændringen eksplicit nævnt som kerneområde for bestemmelsen, men var også omfattet af den oprindelige affattelse.
- 09** Forældelsesfristen udskydes til forurettede fylder 21 år, når psykisk vold er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til husstanden.
- 10** Frifindelse sker, hvor retten ikke finder bevis for et tilstrækkeligt mønster af kontrol – gensidigt dårlig kommunikation og enkeltstående konflikter opfylder ikke gerningsindholdet.

§ 1 Indførelsen af § 243 og lovgivers formål med kriminaliseringen

Inden 2019 fandtes der ingen selvstændig bestemmelse om psykisk vold i dansk strafferet. Krænkelser af den psykiske integritet kunne i visse tilfælde rammes af bestemmelserne om vanrøgt (§ 213), ulovlig tvang (§ 260), trusler (§ 266) eller grov vold med forsætlig tilføjelse af psykisk skade (§ 245, stk. 2). Men som forarbejderne til **lov nr. 329 af 30. marts 2019** (L 139 af 9. januar 2019) udtrykkeligt konstaterer:

"De eksisterende strafbestemmelser beskytter imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse ikke i tilstrækkeligt omfang mod krænkelser af den psykiske integritet. Det skyldes, at en række handlinger, der kan karakteriseres som psykisk vold, ikke er omfattet af de gældende strafbestemmelser."

Formålet med kriminaliseringen var at anerkende, at psykisk vold kan være lige så alvorlig og skadelig som fysisk vold, og at skabe en retlig beskyttelse af ofre i nære relationer, som oplever, at det er svært at finde et "frirum" fra den psykiske vold. Lovgiver lagde vægt på, at de negative konsekvenser – særligt for børn – kan være langvarige eller endog livsvarige, idet den psykiske vold nedbryder ofrenes psykiske integritet.

Straffelovens § 243 lyder i sin nuværende affattelse:

"Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år."

Ordene "herunder ved udøvelse af negativ social kontrol" blev tilføjet ved **lov nr. 415 af 13. marts 2021** (L 126 A af 16. december 2020), der havde til formål at signalere, at negativ social kontrol – herunder brug af ægteskabs- og skilsmissekontrakter til at fastholde en person i et forhold – er et kerneområde for bestemmelsen. Der var alene tale om en sproglig præcisering; negativ social kontrol var også omfattet af den oprindelige affattelse.

Bestemmelsen er placeret i straffelovens kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme, hvorved lovgiver tilkendegiver, at psykisk vold er en væsentlig krænkelse af en persons integritet på linje med fysisk vold. Strafferammen – bøde eller fængsel indtil 3 år – svarer til strafferammen for simpel vold efter § 244, stk. 1.

LOV

[Straffeloven § 213](#)[Straffeloven § 243](#)[Straffeloven § 244, stk. 1](#)[Straffeloven § 245, stk. 2](#)[Straffeloven § 260](#)[Straffeloven § 266](#)

§ 2 Gerningsindholdet: De fire kumulative betingelser

Bestemmelsen opstiller fire kumulative betingelser, der alle skal være opfyldt for strafansvar.

[Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk vold](#) systematiserer dem som en tjekliste for anklagemyndigheden.

1. Husstandstilknytning

Gerningsmanden skal tilhøre eller være nært knyttet til forurettedes husstand eller tidligere have haft en sådan tilknytning. Ordlyden skal forstås i overensstemmelse med [§ 244, stk. 2](#). Den omfatter:

- Personer i husstanden: ægtefælle, samlever, forælder, plejeforælder, søskende
- Personer nært knyttet til husstanden: kæreste der ikke bor sammen med forurettede, en onkel involveret i børneopdragelsen, en tidligere ægtefælle der jævnligt kommer i hjemmet
- Personer der *tidligere* har tilhørt husstanden: ekskæreste, fraflyttet familiemedlem

Der kræves en vis forbindelse mellem den psykiske vold og husstandstilknytningen. Begynder krænkelserne først et år efter en samlivsophævelse, vil der normalt ikke foreligge den nødvendige forbindelse, medmindre parterne har opretholdt regelmæssig kontakt, fx på grund af fælles børn. Digital kontakt via telefon, sms og sociale medier kan indgå i vurderingen af tilknytningen.

2. Gentagne gange over en periode

Der skal være tale om en adfærd, der i almindelighed opfattes som et *mønster*. Enkeltstående krænkelser falder uden for bestemmelsen. Ved meget alvorlige krænkelser kan dog få tilfælde være tilstrækkeligt. Perioden afhænger af en konkret vurdering, hvori intensiteten og den potentielle skadevirkning indgår – ved meget hyppige eller intensive episoder kan selv en kort periode være tilstrækkelig. I forhold til børn tillægges det særlig vægt, at adfærden er egnet til at skade barnets udvikling eller selvopfattelse.

Bestemmelsen finder kun anvendelse på adfærd begået efter lovens ikrafttrædelse den 1. april 2019.

3. Groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd

Adfærden skal objektivt set kunne betegnes som grov. Det er ikke et krav, at hver enkelt handling isoleret set er grov, hvis den samlede adfærd har denne karakter. Forarbejderne opregner en ikke-udtømmende række eksempler, herunder:

- Isolation fra familie og netværk
- Overvågning via digitale tjenester eller GPS
- Kontrol over dagligdag, omgangskreds, tøjvalg, arbejde
- Ignorering og negliger
- Nedværdigende omtale og regelsæt der ydmyger
- Kontrol over økonomi
- Trusler mod forurettede eller dennes børn og nærmeste
- Manipulation og fordrejning af situationer

- Brug af børn som pressionsmiddel

I forhold til børn fremhæves specifikt adfærd der nedbryder barnets selvverd, ignorering og nægtelse af omsorg, at tage barnet som gidsel i forældrekonflikter samt kommentarer om barnets krop, vægt eller madindtag.

4. Egnet til utilbørligt at styre

Adfærden skal være egnet til at give gerningsmanden en magtposition i forhold til forurettede. Som [Rigsadvokatmeddelelsen](#) udtrykker det, sigter ordlyden "styre" til kontrollerende adfærd, som forhindrer forurettede i at udfolde sig frit. Det er en *objektiv* vurdering – det er ikke afgørende, at forurettede faktisk er blevet styret, og strafbarheden afhænger ikke af, om styringen har påført psykiske skader.

Den styrende adfærd skal være "utilbørlig", dvs. ikke en naturlig del af parternes relation. Forældres opdragelse af børn er som udgangspunkt ikke omfattet, men kan antage en karakter eller grovhed, der bringer den ind under bestemmelsen – fx hyppige og længerevarende stuearrester der nærmer sig frihedsberøvelse.

LOV

[Straffeloven § 243](#)[Straffeloven § 244, stk. 2](#)

§ 3 Højesterets principielle dom om strafudmåling (december 2023)

Højesteret afsagde den 6. december 2023 dom i sag [SS-89/2023-HJR](#), som er den første og hidtil eneste principielle højesteretsafgørelse om straffniveauet for psykisk vold efter [§ 243](#). Sagen vedrører den samme dom, der i anklagemyndighedens vidensbase er registreret som [AM2023.12.06H](#).

Tiltalte var fundet skyldig i psykisk vold mod sin daværende hustru, steddatter og søn over en periode på ca. et år (april 2019 – maj 2020). Adfærden bestod i gentaget råben, skrigen, nedværdigende tilråb og isolation fra nærmeste familie. Sønnen, som var diagnosticeret med ADHD, autisme og mental retardering, blev gentagne gange ignoreret og nedværdiget. Tiltalte var desuden dømt for uberettiget adgang til steddatterens iPad og videregivelse af en privat besked.

Byretten i Sønderborg idømte 6 måneders ubetinget fængsel. Vestre Landsret forhøjede til 8 måneder. Højesteret nedsatte igen til 6 måneder.

Højesteret fastslog, at der ikke er forudsat en fast normalstraf for [§ 243](#), men at fastsættelsen altid beror på en konkret vurdering. Retten konkluderede:

"Efter en samlet vurdering sammenholdt med den variation af eksempler på adfærd, der efter forarbejderne er omfattet af bestemmelsen, finder Højesteret, at straffen passende kan fastsættes til fængsel i 6 måneder. Der er ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste."

Ved strafudmålingen lagde Højesteret vægt på:

- Karakteren og varigheden af den nedværdigende adfærd
- Den store frygt og usikkerhed, som fratog de forurettede deres selvfølelse og førte til isolation
- De alvorlige psykiske følger for alle tre forurettede
- At volden rettede sig mod to børn, hvoraf den ene havde en betydelig funktionsnedsættelse
- At børnene overværede hinanden og moderen blive udsat for psykisk vold

Dommen etablerer 6 måneders ubetinget fængsel som det vejledende niveau for en mellemting sag, hvor den psykiske vold retter sig mod flere forurettede i husstanden, herunder børn, over en periode på ca. et år.

LOV

[Straffeloven § 243](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets fastsættelse af straffniveau for psykisk vold i nære relationer

06.12.2023

Højesteret · Dom for psykisk vold mod ægtefælle og to børn samt ulovlig adgang til meddelelser

06.12.2023

§ 4 Strafmåling i landsretspraksis: Fra betinget fængsel til 10 måneder

Landsretterne er den primære udvikler af strafudmålingspraksis for [§ 243](#). Strafniveauerne varierer betydeligt afhængigt af adfærdens karakter, varighed, antal forurettede og sammenstød med andre overtrædelser.

Sag	Instans	Straf	Relation	Hovedforhold
SS-937/2022-VLR	Vestre Landsret	8 mdr. fængsel	Partner + 2 børn	§ 243 alene, lang gerningsperiode, barn med autisme
S-3135-20	Østre Landsret	10 mdr. fængsel	Hustru	§ 243 + § 244 i sammenstød, gentagelsesvirkning (- § 247)
S-76-21	Østre Landsret	5 mdr. fængsel (tillæg)	Kæreste	§ 243 + § 244 + § 260 , 4 måneders periode, gentagelsesvirkning
S-2152-22	Østre Landsret	4 mdr. fængsel	Far mod søn	§ 243 + § 244 + § 245 , stuearrester og overvågning
S-51-21	Østre Landsret	4 mdr. fængsel	Kæreste	§ 243 alene, nedsat fra 6 mdr. pga. stemmelighed
S-517-21	Østre Landsret	3 mdr. betinget + samfundstjeneste	Samlever	§ 243 + § 244 , ustraffet, EU-borger med advarsel om udvisning

Centrale mønstre i praksis:

- Ren [§ 243](#)-overtrædelse uden sammenstød: typisk 4–6 måneders ubetinget fængsel
- Sammenstød med fysisk vold ([§ 244](#)): 5–10 måneder, udmålt efter modereret kumulation ([§ 88, stk. 1](#))
- Gentagelsesvirkning ([§ 247, stk. 1](#)) skærper yderligere, når gerningsmanden tidligere er dømt for vold
- Betinget fængsel med samfundstjeneste er i praksis kun aktuelt i helt undtagelsesvis tilfælde med formildende personlige forhold og ustraffet fortid
- Flere forurettede, herunder børn med funktionsnedsættelse, trækker straffniveauet opad

I [S-3135-20](#) (10 måneders fængsel) lagde Østre Landsret udtrykkeligt til grund, at der var tale om "et fast mønster af psykisk vold, som fandt sted under hele samlivet", og fremhævede forarbejdernes tilkendegivelse om, at der som udgangspunkt ikke bør udmåles under 60 dages fængsel. Den samlede straf afspejlede modereret kumulation af [§ 243](#) og [§ 244](#) samt gentagelsesvirkning.

LOV

[Straffeloven § 88, stk. 1](#)
[Straffeloven § 243](#)
[Straffeloven § 244, stk. 1-2](#)

Straffeloven § 247, stk. 1

PRAKSIS	Landsretten · Landsretten skærper straffen for psykisk vold efter straffelovens § 243	25.04.2023
	Landsretten · Landsretten dømmer far for psykisk vold, simpel vold og grov vold mod sønnen: Fængsel i 4 måneder	25.01.2023
	Landsretten · Dom for psykisk vold (§ 243) med nedsættelse af fængselsstraf; frifindelse for voldtægt og tortkrav	12.01.2022
	Landsretten · Stadfæstelse af dom for gentagen fysisk og psykisk vold i nært parforhold og tildeling af advarsel om udvisning	11.06.2021
	Landsretten · 10 måneders fængsel for gentagen fysisk og psykisk vold mod hustru begået over flere år i hjemmet.	06.05.2021
	Landsretten · Landsret skærper straffen for psykisk vold, simpel vold og ulovlig tvang i kæresteforhold	24.03.2021

§ 5 Sammenstød med fysisk vold, trusler og andre forbrydelser

Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk vold fastslår, at § 243 kan anvendes i sammenstød med en række andre strafbestemmelser, herunder:

- § 244 (simpel vold) og § 245, stk. 1 (grov vold) – typisk sambehandlet, idet § 243 dækker baggrundsmønsteret af kontrol, mens §§ 244–245 dækker de enkelte voldsepisoder
- § 216 (voldtægt) og andre seksualforbrydelser
- § 260 (ulovlig tvang)
- § 264 d (uberettiget videregivelse af private billeder)
- § 264 b (overvågning via GPS eller lignende)
- § 266 (trusler)
- § 242 (stalking) – se nedenfor om afgrænsningen

Der gælder én vigtig undtagelse: § 245, stk. 2 om grov vold i form af forsætlig tilføjelse af psykiske traumer anses som en *overbygning* i forhold til § 243. I tilfælde, hvor der sker domfældelse efter § 245, stk. 2, for sådanne overtrædelser, skal de samme handlinger ikke tillige straffes efter § 243.

Ved sammenstød udmåles en fællesstraf efter princippet om modereret kumulation i § 88, stk. 1. I praksis indebærer det, at den samlede straf er lavere end summen af de enkelte strafpositioner, men højere end den strengeste enkeltkomponent.

Et typisk sagsmønster illustreres af S-76-21, hvor tiltalte blev dømt for psykisk vold (§ 243), simpel vold (§ 244 – kastning af tændt cigaret mod ofrets lår) og ulovlig tvang (§ 260 – tvang af påklædt offer ind under bruseren med koldt vand). Landsretten fastsatte en tillægsstraf på 5 måneders fængsel.

I S-3135-20 (10 måneders fængsel) fastholdt Østre Landsret den samlede straf for sammenstød mellem § 243 og gentagen § 244-vold i ægteskab, med gentagelsesvirkning efter § 247, stk. 1. Landsretten udtalte:

"Landsretten har for overtrædelser af straffelovens § 243 om psykisk vold taget udgangspunkt i forarbejdernes tilkendegivelse om, at der som udgangspunkt ikke bør udmåles en straf på under 60 dages fængsel for overtrædelser af denne bestemmelse, og har endvidere lagt vægt på gerningsperiodens udstrækning og karakteren af den psykiske vold."

[Straffeloven § 245, stk. 1-2](#)[Straffeloven § 247, stk. 1](#)[Straffeloven § 260](#)[Straffeloven § 264d](#)[Straffeloven § 266](#)

PRAKSIS **Landsretten** · 10 måneders fængsel for gentagen fysisk og psykisk vold mod hustru begået over flere år i hjemmet. 06.05.2021

Landsretten · Landsret skærper straffen for psykisk vold, simpel vold og ulovlig tvang i kæresteforhold 24.03.2021

§ 6 Bevistemaet og frifindelsernes tærskel

Bevisførelsen i sager om psykisk vold er ofte vanskelig, fordi den psykiske vold typisk foregår bag lukkede døre og sjældent efterlader fysiske spor. Forarbejderne anerkender dette, men finder det ikke tilstrækkeligt til at undlade kriminalisering.

Den dominerende bevismæssige prøvelse er, om anklagemyndigheden kan føre bevis for et *mønster* af kontrollerende adfærd – ikke blot enkeltstående konflikter. Frifindelser sker netop, hvor retten ikke finder mønsteret tilstrækkeligt godtgjort.

I [SS-2607/2022-VLR](#) (Vestre Landsret, 13. juni 2023) blev tiltalte frifundet for psykisk vold i et ægteskab. Landsretten fandt, at:

"der ikke var tilstrækkeligt bevis for, at tiltaltes adfærd udgjorde et 'regime' af psykisk vold som beskrevet i forarbejderne til [straffelovens § 243](#)."

Selvom begge parter havde talt grimt til hinanden, og tiltalte havde udtalt, at han var "manden i huset", var det ikke bevist med den fornødne sikkerhed, at han bestemte over forurettedes arbejde, tøjvalg eller færden. Gensidigt dårlig kommunikation opfylder ikke gerningsindholdet – der kræves et ensidigt kontrolmønster.

Typiske beviskilder i succesfulde domfældelser omfatter:

- Forurettedes egen forklaring, der skal være detaljeret og troværdig
- Vidneforklaringer fra familie, venner, naboer eller sundhedspersonale
- SMS-, chat- og Messenger-korrespondance, der dokumenterer kontrollerende adfærd
- Politiloggens registrering af gentagne tilkaldelser og anmeldelser
- Psykolograpporter og traumescreeninger der dokumenterer konsekvenserne af den psykiske vold (PTSD, angst, selvværdstab)
- Oplysninger fra krisecentre

Domstolene lægger i praksis betydelig vægt på forurettedes troværdighed. I [S-3135-20](#) udtalte Østre Landsret:

"Landsretten finder, at F's detaljerede og troværdige forklaring om det passerede kan lægges til grund. Tiltaltes modstående forklaring må tilsidesættes."

Det er vigtigt at bemærke, at loven finder anvendelse fra 1. april 2019. Adfærd forud for denne dato kan ikke danne grundlag for domfældelse efter [§ 243](#), selvom mønsteret strækker sig over en længere periode. I [S-2152-22](#) vurderede Østre Landsret gerningsperioden fra 1. april 2019 (lovens ikrafttrædelse) og fremefter, selvom faderens adfærd strakte sig yderligere tilbage.

LOV

[Straffeloven § 243](#)

PRAKSIS	Landsretten · Landsrettens dom i sag om vold og psykisk vold i ægteskab	13.06.2023
	Landsretten · Landsretten dømmer far for psykisk vold, simpel vold og grov vold mod sønnen: Fængsel i 4 måneder	25.01.2023
	Landsretten · 10 måneders fængsel for gentagen fysisk og psykisk vold mod hustru begået over flere år i hjemmet.	06.05.2021

Psykisk vold mod børn: Forældre-barn-relationen og skærpende omstændigheder

Psykisk vold mod børn er et kerneområde for [§ 243](#) og rejser særlige spørgsmål om afgrænsningen mod forældrenes opdragelsesret.

Forarbejderne fastslår, at forældres opdragelse af børn som udgangspunkt *ikke* er omfattet af bestemmelsen, men at adfærden kan antage en karakter eller grovhed, der bringer den ind under bestemmelsen. Det gælder fx hyppige og længerevarende stuearrester, der nærmer sig frihedsberøvelse, eller adfærd der udsætter barnet for konstant devaluering, ignorering og nægtelse af omsorg.

I [S-2152-22](#) (Østre Landsret, 25. januar 2023) blev en far dømt for psykisk vold mod sin mindreårige søn. Landsretten fandt bevist, at faderen over en periode gentagne gange udsatte sønnen for:

- Hyppige og længerevarende stuearrester (ofte en uge ad gangen)
- Fratagelse af mobiltelefon under arresterne
- Opsætning af overvågningskamera
- Råben på kort afstand og verbale nedværdigelser
- Ødelæggelse af ejendele

Retten udtalte:

"Der er herved lagt vægt på, at der var blandt andet tale om hyppige og længerevarende stuearrester og derved en adfærd, der blev gentaget og kan opfattes som et mønster og et regime, som var egnet til utilbørligt at styre Forurettede, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol."

I [SS-937/2022-VLR](#) (Vestre Landsret, 25. april 2023) blev straffen forhøjet til 8 måneder, idet den psykiske vold rettede sig mod to børn foruden partneren. Det ene barn havde autisme, hvilket udgjorde en skærpende omstændighed.

Det følger af [Rigsadvokatmeddelelsen](#), at det er en skærpende omstændighed:

- Når forurettede er et barn
- Når barnet har en funktionsnedsættelse
- Når et barn har *overværet* psykisk vold mod en nærtstående – uanset om barnet faktisk har indset krænkelserns karakter
- At et barns overværelse af psykisk vold mod en nærtstående i sig selv kan udgøre en selvstændig overtrædelse af [§ 243](#), såfremt de øvrige betingelser er opfyldt

Forældelsesfristen for psykisk vold mod børn udskydes efter [§ 94, stk. 4](#) til det tidspunkt, hvor forurettede fylder 21 år, når gerningsmanden på gerningstidspunktet tilhørte eller var nært knyttet til forurettedes husstand.

LOV

Straffeloven § 243

PRAKSIS

Landsretten · Landsretten skærper straffen for psykisk vold efter straffelovens § 243

25.04.2023

Landsretten · Landsretten dømmer far for psykisk vold, simpel vold og grov vold mod sønnen: Fængsel i 4 måneder

25.01.2023

§ 8 Afgrænsning mod stalking (§ 242) og tilholdsovertrædelser

[Straffelovens § 242](#) om stalking (indført ved lov nr. 2600 af 28. december 2021) afgrænser sig fra [§ 243](#) på to centrale punkter, som [Rigsadvokatmeddelelsen om stalking](#) fremhæver:

1. **Husstandskrav:** [§ 243](#) kræver husstandstilknytning – [§ 242](#) gør ikke. [§ 242](#) kan derfor ramme adfærd over for en tidligere kæreste, som gerningsmanden aldrig har boet sammen med, en kollega, en nabo eller en helt ukendt person.
2. **Kontrolkrav:** [§ 243](#) kræver, at adfærden er egnet til *utilbørligt at styre* forurettede – [§ 242](#) kræver ikke dette. Chikanerende fredskrænkelser, der ikke giver gerningsmanden en magtposition, kan derfor være omfattet af [§ 242](#) uden at være omfattet af [§ 243](#).

Én og samme relation kan kvalificere begge bestemmelser: hvis adfærden opfylder husstandskravet og kontrolkravet, og den samtidig udgør systematisk og vedvarende forfølgelse, straffes i sammenstød med en samlet straf inden for strafferammen ([§ 88](#), dvs. op til 3 års fængsel).

Derudover skal [§ 243](#) ses i sammenhæng med lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning (tilholdsloven). Bortvisning fra fællesbolig kan ske, hvis der er begrundet mistanke om overtrædelse af [§ 243](#), og overtrædelse af et tilhold kan straffes i sammenstød med den psykiske vold.

For en uddybende gennemgang af stalking-praksis henvises til [praksisoversigten om stalking](#). For fysisk vold isoleret, se [vold – strafudmåling efter § 244](#) eller [grov vold](#).

LOV

Straffeloven § 88

Straffeloven § 242

Straffeloven § 243

§ 9 Betinget fængsel, samfundstjeneste og udvisning

Praksis viser, at betinget fængsel med vilkår om samfundstjeneste kun undtagelsesvist finder anvendelse i sager om psykisk vold efter [§ 243](#).

I [S-517-21](#) (Østre Landsret, 11. juni 2021) fik en svensk statsborger betinget fængsel i 3 måneder med vilkår om 80 timers samfundstjeneste for psykisk og fysisk vold mod sin samlever. Retten fandt dette "helt undtagelsesvis" begrundet med tiltaltes ustraffede fortid og personlige forhold. I sagen blev tiltalte desuden tildelt en advarsel om udvisning efter [udlændingelovens § 24 b](#), men blev ikke udvist, idet retten fandt, at udvisning med sikkerhed ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser.

Højesteret har i [SS-89/2023-HJR](#) udtrykkeligt afvist betinget fængsel eller samfundstjeneste i en sag om psykisk vold mod tre forurettede:

"Der er ikke grundlag for at gøre straffen betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste."

Verdensbilledet er dermed klart: ubetinget fængsel er hovedreglen for § 243-overtrædelser af en vis grovhed.

Hvad angår **udvisning** følger det af **udlændingelovens § 22, nr. 6**, at en udlænding kan udvises, hvis den pågældende idømmes ubetinget frihedsstraf for overtrædelser omfattet af straffelovens kapitel 25 (forbrydelser mod liv og legeme), hvortil § 243 hører. I praksis ses dog en konkret proportionalitetsvurdering – i **SS-2607/2022-VLR** fandt landsretten, at udvisning med sikkerhed ville stride mod internationale forpligtelser henset til tiltaltes opvækst og tilknytning til Danmark.

LOV	Straffeloven § 243	Udlændingeloven § 22	Udlændingeloven § 24b
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets fastsættelse af straffniveau for psykisk vold i nære relationer 06.12.2023 Landsretten · Landsrettens dom i sag om vold og psykisk vold i ægteskab 13.06.2023 Landsretten · Stadfæstelse af dom for gentagen fysisk og psykisk vold i nært parforhold og tildeling af advarsel om udvisning 11.06.2021		

Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk vold: Anklagemyndighedens retningslinjer

Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk vold (senest opdateret 29. april 2022) er den centrale administrative retskilde for anklagemyndighedens behandling af sager efter § 243. Meddelelsen opstiller en systematisk tjekliste for politiets identifikation af sager og anklagemyndighedens vurdering af strafbetingelserne.

Identifikation og efterforskning:

Politiet skal ved behandling af sager om anden kriminalitet i nære relationer (fx vold, trusler) være opmærksom på forhold, der kan indikere, at forurettede tillige udsættes for psykisk vold. **Rigsadvokatmeddelelsen** understreger, at det gennem afhøring og øvrig efterforskning skal afdækkes, om der skal indledes en egentlig efterforskning vedrørende psykisk vold.

Strafpåstanden:

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt ikke påstå under 60 dages fængsel. Strafpåstanden fastsættes ud fra en samlet vurdering af:

- Karakteren og varigheden af den psykiske vold
- Forurettedes forhold og konsekvenserne
- Skærpende omstændigheder (barn, funktionsnedsættelse, børns overværelse af volden)

Rigsadvokatmeddelelsen præciserer desuden, at gentagelsesvirkning efter § 247, stk. 1 indtræder, når gerningsmanden tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb, psykisk vold *eller* en forbrydelse forbundet med forsætlig vold.

Sammenstødsforhold:

Rigsadvokatmeddelelsen fastslår, at § 243 som udgangspunkt skal anvendes i sammenstød med andre relevante strafbestemmelser (§§ 213, 216, 244–246, 260, 264b, 264d, 266) – dog ikke i sammenstød med § 245, stk. 2 om grov vold med psykisk skade, der **anses som overbygning**.

Relation til stalking:

Rigsadvokatmeddelelsen om [stalking](#) uddyber afgrænsningen mellem §§ 242 og 243, og forudsætter sammenstød hvis begge bestemmelser er overtrådt.

LOV

[Straffeloven § 243](#)
[Straffeloven § 245, stk. 2](#)
[Straffeloven § 247, stk. 1](#)

§ 11 Sammenfatning: Status for retspraksis om psykisk vold

[Straffelovens § 243](#) har siden sin ikrafttrædelse den 1. april 2019 udviklet sig til en aktivt anvendt bestemmelse, der fylder et reelt retsbeskyttelseshul for ofre for psykisk vold i nære relationer.

Praksis kan sammenfattes i følgende hovedlinjer:

- **Strafniveau:** Højesteret har med dommen af 6. december 2023 etableret 6 måneders ubetinget fængsel som det vejledende niveau for mellemte sager. I sammenstødssager med fysisk vold ses 5–10 måneder. Betinget fængsel med samfundstjeneste er helt undtagelsesvist.
- **Beviskrav:** Domstolene kræver bevis for et *mønster* af kontrollerende, nedværdigende adfærd – ikke blot enkeltstående episoder. Forurettedes troværdige forklaring kan i sig selv bære bevisbyrden, men styrkes betydeligt af vidneforklaringer, dokumentation (SMS, chats) og psykolograpporter.
- **Skærpene omstændigheder:** Børn som ofre, børn der overværer psykisk vold, funktionsnedsættelse hos forurettede, lang gerningsperiode og gentagelsesvirkning trækker straffniveauet opad.
- **Frifindelse:** Sker typisk, når retten ikke finder bevis for et tilstrækkeligt kontrolmønster – gensidige konflikter og isolerede krænkelser rækker ikke.
- **Sammenstødsforhold:** [§ 243](#) anvendes i sammenstød med fysisk vold, trusler, tvang og stalking, men absorberes af [§ 245, stk. 2](#) ved grov vold med forsætlig psykisk skade.
- **Ikrafttrædelse:** Kun adfærd efter 1. april 2019 kan straffes efter [§ 243](#). Der er ingen vedtagne men ikke-konsoliderede ændringer af bestemmelsen.

Retspraksis er fortsat under udvikling, og yderligere principielle afgørelser fra Højesteret vil forventeligt præcisere straffniveauerne yderligere, særligt for sager med lang gerningsperiode, sammenstød med stalking og psykisk vold præget af negativ social kontrol.

LOV

[Straffeloven § 243](#)
[Straffeloven § 245, stk. 2](#)

PRAKSIS Højesteret · Højesterets fastsættelse af straffniveau for psykisk vold i nære relationer

06.12.2023

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Straffeloven § 88	stk. 1	Straffeloven § 94	stk. 4
Straffeloven § 243		Straffeloven § 244	stk. 1-2
Straffeloven § 245	stk. 2	Straffeloven § 247	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

10 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

06.12.2023	Højesterets fastsættelse af straffniveau for psykisk vold i nære relationer	4431-5313
06.12.2023	Dom for psykisk vold mod ægtefælle og to børn samt ulovlig adgang til meddelelser	AM2023.12.06H

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

7

13.06.2023	Landsrettens dom i sag om vold og psykisk vold i ægteskab	3359-3997
25.04.2023	Landsretten skærper straffen for psykisk vold efter straffelovens § 243	3781-4546
25.01.2023	Landsretten dømmer far for psykisk vold, simpel vold og grov vold mod sønnen: Fængsel i 4 måneder	S-2152-22
12.01.2022	Dom for psykisk vold (§ 243) med nedsættelse af fængselsstraf; frifindelse for voldtægt og tortkrav	S-51-21
11.06.2021	Stadfæstelse af dom for gentagen fysisk og psykisk vold i nært parforhold og tildeling af advarsel om udvisning	S-517-21
06.05.2021	10 måneders fængsel for gentagen fysisk og psykisk vold mod hustru begået over flere år i hjemmet.	S-3135-20
24.03.2021	Landsret skærper straffen for psykisk vold, simpel vold og ulovlig tvang i kæresteforhold	S-76-21

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

04.06.2024	Kontrolafgift fastholdt for uaf læselig parkeringsskive bag snavset forrude	park-3997
------------	---	-----------